

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1981

ÁPRILIS

MÉSZÁROS TAMÁS

Brook madarai

A *madarak tanácskozása* nem dráma. Műfaját átdolgozója, Jean-Paul Carrière is *színpadi elbeszélésként* jelöli, vállalva a nyilvánvaló tényt: ez a szöveggönyv Peter Brook együttesének megrendelésére készült, eleve az ő sajátos elképzeléseik, céljaik figyelembevételével.

Ennyiben hasonlít a nevezetes Ikekre, amelyet ugyancsak Brook inspirált; a mű elválaszthatatlan az elő-adástól, önállóan alighanem életképtelen. Mert a színházi dramaturg szemével olvasva ebből az anyagból teljességgel hiányzik a *drámaiság*, nincsenek akciók és konfliktusok. Történet van csak és mondandó, elmesélt mese és tankölteményes gondolat.

Miért kellett hát Brooknak Farid Uddin Attar, a tizenkettedik századi perzsa irodalmár, az iszlám kultúra egyik letéteményese? A választásban bizonytalanságot szerezett a divat is, hiszen az iráni események nyomán a világ felfedezte az iszlámot mint politikai jelenséget, mint szellemi áramlatot. (Attar költeménye 1863 óta nem jelent meg franciául, egészen 1976-ig, amikor egy kispéldányszámú hasonmás-kiadványgyűjteményben egyszer csak előbukkant.) A *madarak tanácskozásának* szerzője pedig legendás a maga területén: élettörténete is része az iszlám mitológiának. Jómódú illatszerkereskedő volt, akinek „szíve akkor nyílt meg” a szellem birodalma előtt, amikor egy elutasított koldus üzlete küszöbén lehelte ki lelkét. Attar ezután kezdi magát „kiművelni”, s idővel kora elismerten legnagyobb tudású írójaként tartják számon. Főműve *A szentek emlékezete*, amelyben hetvenkét iszlám vértanú viselt dolgait beszéli el. Egyes források szerint száztizennégy évig élt jó egészségben, és akkor is egy mongol támadás során vesztette életét.

A *madarak tanácskozása* gondolati értelemben mint-egy összefoglalója munkásságának és bizonyos vonatkozásban az iszlám szellemiségnek is. Az út - a meg-próbáltatások útja -, amit a királyukat kereső madarak végigjárnak, nem más, mint az *önmegismerés* kályváriája, szenvedéstörténet, amelyben a léleknek az ön-magával való azonosság iránti vágya fogalmazódik meg. Minden stáció újabb lépés befelé, egészen a tökéletes identitás felleléséig, a Tükörig.

Amikor a madarak kitartó csapata - azok, akik nem csüggedtek el az úton, nem fordultak vissza, és nem pusztultak el - megpillantják a Simorgot, az meg szólal, „anélkül, hogy megszólalt volna”, és felfedi a végső bizonyosságot. „Aki magát ebben a tükörben

látja, az saját lelkét és saját testét látja benne. ön-magát látja teljes valójában.” Es lényeges, hogy a Simorg hangja voltaképp a madarakban szólal meg. Belső hang tehát, amely egy belső *történet* végszava. Voltaképp minden a szubjektumban játszódott le. A madárszereplők önön lelkükben tettek utazást.

Brookot feltehetően ez a megejtően egyszerű, mondhatni tiszta misztikum ragadta meg. Egy olyan játék lehetősége, amely valóban, legmélyebb tartalmában bensőséges. Amely szinte a lehetetlent kísérti, hiszen az elbeszélés, amit meg kell jelenítenie, éppen hogy *lényegével* tagadja a külsődlegességet.

A feladat tehát képtelen. Legfeljebb megkísérthető, de tökéletesen meg nem valósítható. A színház itt szembekerül alapvető önellentmondásával: ábrázolni kénytelen az ábrázolhatatlant. Egy olyan történet, amely voltaképp nem objektíválódik. Hiszen mindazok az események, amelyeket a madarak megélnék, részint illuzórikusak, részint mellékesek a mégiscsak mondjuk így - *dráma* szempontjából.

Brook tehát ismét hozzá méltó kihívást fogadott el; ismét úgy vállalkozott, hogy aligha lehetett biztos az eredményben. Megint olyasvalamibe fogott, amivel szűkséggépp „túl kellett lépnie” a színházon.

Es ebben az újabb kísérletben újra csal, az a lenyűgöző, hogy a lehető legripuritánabb eszközökkel dolgozik. Hogy nem a masinériák, technikai trükkök és látványosságok felé tájítja a színház lehetőségeit, ha-nem elszántan megmarad a színész mellett; mindent az ő személyiségéből, képességeiből: hont ki, es minden megoldással az ő készségeit gazdagítja.

Aki járt már a Théâtre Bauffes du Nord épületében, az tudja, milyen hivalkodóan nélkülözi ez a színház mindazt, amit megszoktunk. Nemcsak a hagyományos intézmények teatrális berendezését, hangulatát, de meg a nonkonformista” játszási helyek pincék, padlások, klubok másfajta, póztalanabb rekvizitumait is. Ez a levert vakolatú, kibelezett tér mindent kivet magából; sehol egyetlen kárpitdarab vagy takarás; csak a mállott, "lehordott" falak. Ha tehát ebben az önmagát, túlélt helyiségben mégis megjelenik a Színész, akkor az ő természetes elevensége és a hangsúlyozottan halott környezet között éleve valami inspiratív feszültség keletkezik. Rafinéria ez is - Brook rafinériája. Es A *madarak tanácskozásának* előadásán e különös effektust még meg is tetézik.

Három hatalmas, gazdag ornamentikájú keleti perzsaszőnyeget hoznak a színpadra, és a szemünk előtt akkurátusan beborítják velük a játékeret. Kettő a fedő a koszlott padlózatot, a harmadikat csigákon a háttérfal elé függesztik horizont gyanánt. A puhára-színre bék-

lert színpadot azonban továbbra lerobbant” szín-házterem öleli körül. Több mint kiáltó ez kontrasztthatás; úgy emeli meg a látványt, hogy egy pillanatra sem enged effelejtkezni a stilizáltságról. E vizuális ket-

tősség vibrálóan furcsa - de csakhamar megértjük, hogy valamiképp az egész produkciót hasonló hatás működteti.

A játék első perceiben világos lesz *ugyanis*, hogy mi az, ami Brookot *igazán* érdekli. Az ember, aki madarat alakít. A színészek - akik búbos banka, veréb, galamb, páva stb. ;képében" jelennek meg, és miközben *megmutatnak* egy-egy jellegzetes madarat - *felveszik* mozgáskarakterüket, sőt, olykor *eredeti* hangjukat ,is! - természetesen franciául beszélnek, ember módjára gondolkodnak.

Mondhatnánk persze: nincs ebben semmi különös, hiszen valamennyi mesejátékban előfordulnak állatfigurák, amelyeket az előszínházi gyermekelőadásokon színészek játszanak. Ez *igaz*. Szembetűnő azonban Brookék előadásában már az első különbség is: ők semmiféle maszkot, jelmezt nem viselnek - egyforma alapruhát hordanak -, mozgásuk viszont minuciózusan hiteles. Amin természetesen nem azt kell érteni, hogy élethűen röpködnek. Az a néhány, pontosan megválasztott mozdulat oly meghökkentően természetes, amivel időről időre felvillantják a megjelenített madár alkat-karakterét.

Am nem ebben rejlik a dolog lényege. Hanem abban *a távolságban*, amit a színész voltaképp mindvégig megőriz „madarától”. Ahogyan egyszer mind *figyeli* ezt a második (vagy első?) énjét, ahogyan szinte *animátoraként* dolgozik az előadásban.

A madarak ábrázolásának, megteremtésének technikája más és más. Van, aki karjára terít egy színes kendőt, begörbíti az ujjait, és az így létrehozott madár-bábút mozgatja. Olykor azután teste is „összeolvad” a kezesebábbal, máskor viszont hangsúlyozza, hogy ő, mármint a színész, kívüláll. Van, aki egy feltartott farúddal egészíti ki magát, mint hosszú nyakú páva, és meggörnyedt derékkel, peckes járásával saját ember-alakját mintázza pávatestté.

Ebben a kettősségben már szinte észrevétlenül megfogalmazódik *A madarak* tanácskozásának gondolati kiindulópontja; az tudniillik, hogy a *Simorg* keresésére

indulók még nem „önazonos” lények. Nagy vágyuktól, sóvárgott céljuktól sok minden elválasztja őket: a kételkedés, a félelem, a *gyengeség*, a lustaság. Megannyi mozgatórugó, illetve visszatartó gátlás. *Tulajdonságok*, más értelmezésben belső *animátorok*, amelyek a lélek és annak áhított harmóniája közé állnak. A színész, mikor látni engedi önmagát, amint mesterségét gyakorolja, azaz *élteti* a megszemélyesített madáralakot, akkor a szerepnek ezt az *animációs rétegét* érvényesíti, jól érzékelhetően különválva a madártól. A másik éntől, akivel *eggyé kellene olvadnia*. Ami akkor történhet majd meg, amikor rátalál a Simorgra.

A madarak kutatóútja tehát nem más Brook színpadán, mint az a folyamat, amelynek során a színész fokozatosan egymásba olvasztja önmagát - *az ábrázolót* - a madárral - vagyis *az ábrázolttal*. És ennek meg-felelően a vándorlás stációin keresztül egyre kevesebb marad a madárkülönségekből, *a* speciális mozgások és hanghatások, a jelzesszerű kellékek is eltűnnek. A madárkarakter lassan felszívódik az emberi személyiség-ben. Sajátos *antropomorfizáció* tanúi vagyunk - káprázatos egyszerűséggel „történik meg” a gondolat.

Mire a maradék madár csapat a Simorg színe elé kerül, a játzókról már levált minden megkülönböztető külsőség, minden szín. A színészek az alapruha uniformisában három egymás mögötti sorban állnak, szem-ben a nézőkkel. Mindójük kezében egyforma bambusz-rúd, amit vízszintesen, nyújtott karral, mellmagasságban maguk elé tartanak. És miközben a Búbos banka utolsó, „*És a kapu kitarult előttünk...*” kezdetű szövegrészét együtt, kórusban elmondják, a bambuszrudak megmozdulnak. Az első sor lassan felemeli, majd ugyan-olyan tempóban visszaereszti a rudakat, a második és a harmadik pedig fáziskéséssel követi ezt a gyakorlatot. A rudak így emelkednek-süllyednek, folyamatosan, monoton hullámlásban. Valóban: mintha ebben *a ritmusban* egygyeolvadt volna a színész csapat. „...a *Simorg* nem más, mint *ők maguk* - és *ők maguk a Simorg*.”

A madarak tanácskozása

színpadi elbeszélés

F ARID UDDIN ATTAR

MANTIC UTТАIR

című költeménye alapján

fordította: Szántó Judit

A művet Peter Brook rendezésében 1979. július 15-én mutatták be a XXXIII. avignoni fesztivál keretében, a karmelita kolostorban

A TANÁCSKOZÁS KEZDETE

A Búbos banka egymagában előrelép és így szól

BÚBOS BANKA Egy napon a világ valamennyi ma-dara, ismertek és ismeretlenek egyaránt, nagy tanácskozásra gyűltek össze.

A madarak összegyűlnek a tanácskozásra

Midőn összegyűltek, megérkezett, izgatottan és reménységgel eltelve, a Búbos banka, és a közepre állt. (A madarak körének közepére áll és megszólal) Kedves madarak, napjaim szorongásban telnek. Ahová nézek, csak civódás és harc dúl közöttünk. egy darabka földért, néhány szem búzáért. Ez a helyzet így tarthatatlan. Hosszú évek óta járom az eget és a földet. Hatalmas területet jártam be, és sok titoknak vagyok tudója. Hallgassatok meg engem. Nekünk királyunk van. El kell indulnunk, hogy megkeressük őt. Különben elvesztünk.

MADARAK Király! Volt már nekünk jó néhány királyunk! Mit kezdjünk egy újabbal?

BÚBOS BANKA Hebeburgya madarak, várjatok! Aki-ről én beszélek, az törvényes király. A Caf-hegy mögött székel. A neve Simorg. Ő a madarak igazi királya. Közel van hozzánk, csak mi távolodtunk el tőle. Az út, amely hozzá visz, ismeretlen. Oroszlán-szíve legyen annak, aki végigjárja. Egymagam meg se próbálhatom. De szégyen lenne az életem, ha le-mondanék róla.

GÉM És biztos, hogy az a Simorg létezik?

BÚBOS BANKA Biztos. Éjfél táján egy tolla földet ért Kínában, és hírtől megtelt a világ. Létezésének nyoma van, és ez nem nyom dicsőségének záloga. Erről a tollról rajz készült. Minden szív ezt a rajzot formázza. Nézzétek meg.

A Búbos banka kibont egy selyemdarabot, amelyen egy madártoll rajza látható. A madarak közelebb lépnek. hogy lássák a rajzot. A toll mellett néhány kínai betű áll. Az egyik madár megkérdezi

GALAMB Mi van ide írva?

BÚBOS BANKA „Keressetek meg - akár Kínában is.”

A Veréb nagy-izgatottan felkiált

VERÉB Igen! Induljunk! Alig várom, hogy megismerjem az én királyomat! Kútba zuhantam, hadd fogjam meg a kötelet! Induljunk!

Büszkén, keményen, katonás tartással közbeszól a Sólyom

SÓLYOM Én, a Sólyom. a király kezén pihenek. Életem szigorú fegyelemben telik, hogy tisztelnem meg-felelhessek. Miért akarnám látni a Simorgot, akár álmomban is? Nem érzek elhivatottságot. erre az útra. Nekem elég a tisztesség, amit a király keze ad. Nincs más vágyam. mint hogy mellette töltssem egész életemet.

BÚBOS BANKA Nem mindig jó dolog királyok kazalben élni. Figyelj csak.

Egy király lép be. A Búbos banka odaáll melle es mond

Ez a király díszruhával ajándékozta meg rabszolgáját. A rabszolga felöltötte a ruhát és útra kelt. Nagy volt a hőség. A szél fölkaparta a port. Ekkor a rab-szolga megtörölte arcát a ruha ujjával. Így. Ugy *tesz, mintha megtörölné arcát és hozzáteszi* A király tüstént karóba húzatta.

SÓLYOM Hát aztán?

A Búbos banka egy másik királyt mutat

BÚBOS BANKA Egy másik király hírül vette. hogy egy koldus szenvedélyes vonzalmat érez iránta, és vonzalmát az egész országban hirdeti:

Énekelve megjelenik a koldus

KOLDUS Szeretem az én királyom. nem szeretek mást. csak őt...

A király félbeszakítja

KIRÁLY Hé, te ott! Gyere csak ide!

A koldus térdre borul a király előtt. aki így szól hozzá Ha így belém szerelmesedtél, válassz: vagy azonnal elhagvod az országot, vagy fejedet veszik.

A koldus egy pillanatig rémülten tétovázik, majd

KOLDUS Akkor inkább elmegyek.

KIRÁLY Csapják le a fejét!

Az egyik madár felegyenesedik, és megkérdezi a királyt 1.

EGZOTOKUS MADÁR De hiszen ártatlan! Miért öleted meg azt, aki szeret?

KIRÁLY Ha a fejét többre tartja, akkor nem szeret igazán!

A koldusnak fejét veszik. A Sólyom, aki figyelemmel hallgatta a történetet, újra a Búbos bankához fordul SÓLYOMI Hiillgatlak. Nem értem világosan, mit akarsz mondani.

A Búbos banka egy harmadik királyt idéz meg és így szól

BÚBOS BANKA Egy királynak volt egy nagyon szép rabszolgája, akit igazán kedvet. Elhalmozta a legszebb ruhákkal, és azt akarta. hogy mindig a szeme előtt legyen.

A szép rabszolga sápadtan belép. A Búbos banka elővesz egy almát, a rabszolga fejére helyezi, kiegyensúlyozza és így szól

A rabszolga minden nap egy almát tett a fejére, a király pedig gyakorolta magát a nyíllövésben. *Az egyik madár megkérdezi*

II. EGZOTIKUS MADÁR Miért ilyen sápadt a rabszolga?

I. EGZOTIKUS MADÁR Még kérdezed?

BÚBOS BANKA Amikor a nyíl célba talált. az egész udvar tapsolt a királynak.

A király kiló két nyilat, melye etalálják az almát. Mindenki tapsol. A Búbos banka minden alkalommal visszahelyezi az almát a rabszolga fejére. A király a harmadik lőrésre készül

Ám egy napon a rabszolga, balszerencsére megsebesült.

A nyíl megsebzti a rabszolgát, aki meginog. A királyból kitör a düh

KIRÁLY Ügyetlen! Ostoba! Én a birodalom legjobb cellővője vagyok! Ó tehet róla! Biztosan elmozdult! Végezzetek vele!

A rabszolgát leszúrják. A Sólyom megkérdi a Búbos bankát

SÓLYOM Miért felelsz mindig mesékkel?

BÚBOS BANKA Nem az a király, akinek szeszélye törvény az országban.

A madarak megborzonganak. A Búbos banka a nézőkhöz fordul

A madarak ezernyi kifogást találtak, hogy ne kelljen útra kelniük. A Búbos banka, hogy meggyőzze őket, ezernyi mesét mondott nekik. De többnyire mégis a félelmük kerekedett fölül.

A Kacsa elhúzódik a többi madártól és így kiált

KACSA Nem, nem és nem! Ti, ha akartok, induljatok, de én, a Kacsa nem megyek. Én magam vagyok a tisztaság, én egész életem a vízben töltöttem. Ki tudja még úgy fenntartani magát a vízen, mint én? Semmi kétség, varázseróm van. Nem, én nem megyek el innen!

A Fogoly csatlakozik a Kacsához és így szól

FOGOLY Én sem! Én a Fogoly vagyok, és az életem a drágakövekhez kötődik. Az ékszerek iránti rajongás tüzet gyújtott szívemben. A drágaköveket a hegyek rejtik, és engem ide láncol ez az érzélem. A hegyeket én el nem hagyhatom.

KACSA Lakhelyem és táplálékom egyaránt a vízben. Ha bánatom van, a víz mossa le. A szárazföldet nem szeretem. Hogy is hagyhatnám el az én vizemet?

FOGOLY Köveket eszem és kővön alszom. őket szeretem, mert a kő örök. Ahol nincs kő, ott meghalok.

BÚBOS BANKA Isten veled, Kacsa, isten veled, Fogoly!

A Kacsa és a Fogoly elhagyják a tanácskozást. A Búbos banka nagy erővel szól a többiekhez

BÚBOS BANKA Figyeljetelem rám. A Simorgot fátyol rejti. Ha csak hajszálnyi rést nyit e fátylon, nap-ként sugárzó arca árnyak ezreit vetíti a földre. Ezek az árnyak a madarak. Ti mindnyájan. Csak a Simorg árnyai vagytok. Mit számít hát, hogy éltek-e vagy meghaltok? Ha a Simorg örökre rejtőzni akar-na, nem vetett volna árnyékot. Márpedig kivetette. De mert az ő szemébe senki nem nézhet, készített egy tükröt, amelyben megmutatható.

GALAMB Miféle tükör az?

BÚBOS BANKA A te szíved.

II. EGZOTIKUS MADÁR Miért szólsz mindig rejtvényekben?

BÚBOS BANKA Nem adtam-e már feleletet?

A madarak körében nőttön nő az izgalom. A Gém megkérdezi

GÉM Alig várom az indulást, de félek. Milyen is tulajdonképpen az a király? Mondd el nekem!

BÚBOS BANKA Nézd meg ezt a királylányt. *Belép*

egy királylány, egy komorna kíséretében

Egy napon, séta közben, kivételes szépségű rabszolgát pillantott meg, és attól a másodperctől nem volt többé ura szívének.

Megjelenik a rabszolga. A királylányt felkavarja a látvány, de a rabszolga nem veszi észre őt. A komorna megkérdezi a királylányt (a kérdéseket az egyik madár teszi fel, és a Búbos banka válaszol a királylány helyett)

GALAMB-KOMORNA Mi bajod van, hercegnő? BÚBOS BANKA-HERCEGNŐ Rabul ejtett a szerelem.

Kész vagyok rá, hogy feláldozzam becsületed és az életem.

GALAMB-KOMORNA Egy rabszolga szerelméért? BÚBOS BANKA-HERCEGNŐ Tudom, kettőnk között nem lehet kapcsolat. De ha nem szólhatok vele, megöl a sírás.

GALAMB-KOMORNA Voltaképp mit szeretnél? BÚBOS BANKA-HERCEGNŐ Örvideni társaságának, de anélkül, hogy ő tudná.

GALAMB-KOMORNA Ma éjjel titkon elvisszük hozzád, és ő nem fog tudni róla.

A komorna a rabszolgához lép, és mozdulatokkal illusztrálja az elhangzókat

Titokban elmentem a rabszolgához, és mintha az időt akarnám mulatni vele, kértem két pohár bort. Az ő poharába altatóport hintettem, és ő nemsokára elvesztette eszméletét. Mikor leszállt az éj, titkon elvitték a hercegnőhöz.

A rabszolga arcát elfátyolozzák

Ott aranytrónusra ültették, fejét gyönggyel koszorúzták. Éjjelkor kinyitotta szemét.

A fátylat leveszik. A rabszolga elámul. Helyette a Sólyom beszél

SÓLYOM Hol vagyok? Miféle palota ez? Honnan ezek a szőnyegek? Honnan az ábraillatú gyertyák? Honnan a zene?

Ekkor lép be a királylány. A rabszolgát elkápráztatja szépsége

'Ki vagy te? Arcod szépsége elkápráztat. A

királylány odalép hozzá és karjába veszi

Megsemmisülök. Elszállt belőlem az értelem és az élet. Már nem vagyok ezen a világon, de nem vagyok a másikon sem.

BÚBOS BANKA-HERCEGNŐ Szomjas vagy?

SÓLYOM Elepedek.

BÚBOS BANKA-HERCEGNŐ Itt van bor. Igyál.

Iznak, majd elnyúlnak az ágyon, és átadják magukat a szerelemnek. Eközben a komorna folytatja

GALAMB-KOMORNA És a bor napsugaras vére így keringett egész éjszaka a gyertyafényben. És a rabszolga szeme egész éjszaka a királylány arcára tapadt, ő pedig sírva szeretkezett egész éjszaka.

A királylány lassan eltávolodik a rabszolgától

Ebben a látomásban lebegett a rabszolga hajnalig. Akkor egy újabb porral elaltatták, és visszavitték oda, ahol volt.

A rabszolga felébred egy másik, alvó rabszolga mellett. Felkiált. A másik rabszolga felriad és megkérdezi

II. RABSZOLGA De hát mi ütött beléd?

RABSZOLGA Hol vagyunk?

II. RABSZOLGA Ugyan hol lennénk?

RABSZOLGA Mi történt? Segíts rajtam!

II. RABSZOLGA Az éjszakának vége, minek kiáltozni?

RABSZOLGA Jaj nekem! Jaj nekem!

I. RABSZOLGA Elhallgass már! Mi bajod van?

RABSZOLGA Amit én láttam, nem látja azt soha senki!

II. RABSZOLGA De hát mit láttál? Legalább meséld el!
RABSZOLGA Azt nem lehet. Megzavarodtam. Amit láttam, más testtel láttam. Nem hallottam semmit, pedig mindent hallottam. Nem láttam semmit, pedig mindent láttam.

II. RABSZOLGA Álmodtál!

RABSZOLGA Nem tudom, álmodtam-e, nem tudom, rézszeg voltam-e. (Feláll)

II. RABSZOLGA Hová mégy?

RABSZOLGA Azt nem tudom. De mennem kell. Mennem kell (Gyorsan elmegy)

A madarakat roppantul felizgatta ez az elbeszélés. Ide-oda szaladgálnak, egyesek már útra készen repülnének. Ebben a pillanatban hangzik fel a Papagáj kiáltása

PAPAGÁJ Még egy perc! Még egy perc!

BÚBOS BANKA Mit akarsz, Papagáj?

PAPAGÁJ Gonosz emberek vaskalitikába dugtak, pedig milyen elragadó vagyok.

BÚBOS BANKA És mit kívánsz?

PAPAGÁJ Mit kívánhatnék? Hiába szárnyalnék fel a Simorg szárnyáig, nem bírok. Kalitikába zártak.

A Búbos banka kinyitja a kalitkát. A Papagáj kilép és felfedezi a szabadságot. Egy percre dalolni kezd. Aztán szembetalálkozik a Pávával, megijed és visszabújik kalitikájába

Kora reggeltől cukorral táplálnak. Nyakamon arany-lánc.

Elég nekem a kalitka. Szeretem a kalitkát.

BÚBOS BANKA Nem is sejtéd, mi a boldogság. Mandula helyett a mandula héját vetik oda neked.

A belépő Páva széttárta farkát. A Búbos banka meg-kérdezi

És te?

PÁVA Mit kívánsz tőlem?

BÚBOS BANKA Velünk tartasz?

PÁVA Nem én. Én nem vagyok olyan madár, mint a többi. Engem elűztek a birodalmamból, és most száműzetésben várom a nemes lelket, aki visszasegít a trónra. Százezer színben pompázom. Mit nekem a Simorg?

BÚBOS BANKA Látom a színeid, mind a százezret. És látom a két csúf lábadat is.

A Páva szégyenében el akarja dugni a lábát. Valamennyi madár nevetésben tör ki. A Páva, a kacagás közepette, örnyedten távozik. A Búbos banka még utána-szol

Az óceánhoz képest királyságod nem több egy vízcseppnél. Miért bánod a vízcseppet, amikor tiéd lehet az óceán? (Észreveszi, hogy a Veréb csendesen el akar menni. Megállítja) Hová készülsz, Veréb?

VERÉB Én?

BÚBOS BANKA Te hát, aki alig vártad az indulást!

VERÉB Jaj, tudod, én olyan gyenge vagyok. Törékeny, akár egy hájszál. Még a hangya is eresebb nálam. Roppantul szeretném látni a Simorgot, de gyengeségemben ugyan hogy is juthatnék el addig? Meghalnék az úton.

Lassú léptekkel bejön egy ember. A Búbos banka rá-mutat

BÚBOS BANKA Emlékszel erre az emberre?

VERÉB Nem emlékszem.

BÚBOS BANKA Szent volt ő, minden elképzelhető tökélynél tökéletesebb. Tudomány és bölcsesség jutott osztályrészéül, Zászlóként lebegett a világban, páratlan példa a többi ember előtt. És mikor kivégzésére készültek, csak ennyit mondott: „Én vagyok az igazság.” Ekkor büntetésül levágták a kezét és a lábát. Testéből fröcskölt a vér, és arca elsápadt. És akkor ez az ember arcához dörzsölte levágott két kezét és így szólt: „Mivel az ember arcát a vér színezi, hadd fessek ma vérrrel pirosra a bőröm. Nem akarom, hogy

bárki is sápadtnak lásson. Még azt hinnék, félek. Hadd legyen piros az arcom. És mikor a hóhér felém fordul, látja majd, hogy bátoxl emberrel van dolga. A világ nem egyéb, mint a semmi holtteteme. Miért félnék hát?”

Az ember némán kimegy. A madarak hallgatnak. A Búbos banka ismét megszólal és buzdítja őket

Nos? Egy szót se tudtok szólni? Hát ennyire meg-rémít a halál?

A madarak nem felelnek, és leszegik fejüket. A Búbos banka egyiktől a másikhoz megy

Ez a madár csak a kalitkáját szereti. Emez a pocsolóját félti, ez meg a hegyeit. Ez itt a hangyával téveszti össze magát, ez a m sik meg a királlyal. Teremtények ezrei kergetik fortélyosan e világ holt-tetemet. És mind azt kérdezik Maguktól: ugyan miért válnánk meg ettől a bennünket övező nyugodalmas boldogságtól? Mit kezdjünk a szívünkkel?

A VÉGSŐ KIFOGÁSOK

Miután a Búbos banka meggyőzte őket, a madarak már-már indulásra készek. Ekkor azonban hirtelen fel-hangzik a Fülemlüle dala. Mind megállnak, és egy pillanattig lenyűgözve hallgatják az éneket. A Búbos banka a közönséghez intézi szavait

BÚBOS BANKA Amikor a madarakat már magával ragadta az indulás gondolata, egyszer csak meghallották a Fülemlüle énekét. Titkok világát őrzi ez az ének. A Fülemlüle a titkok titkait zengte, és a többi madárban elakadt a szó.

A Fülemlüle a madarakhoz intézi szavait

FÜLEMÜLE Én ismerem a szerelem titkait. A szerelem dalait zengtem egész éjen át. Szüntelen új meg új mortól. (Egy elrejtett rózsát vesz elő és megmutatja) Mikor tavasz ébredtével, a rózsza szétárasztja a világban édes illatát, én vígan kitárom előtte a szívem. Gyötrelmeim a semmibe foszlanak. Ha a rózsza nem mutatkozik, hallgatok én is. Titkaimat kevesen ismerik, de a rózsza valamennyinek bizalmas barátja. Én pedig testestül-lelkestül alámérülök a rózsza iránti szerelemben. A magam élete számomra közömbös; én csak a rózsára vágyom. Az út, amely a Simorghoz vezet, meghaladja erőm. A Fülemlülem elég a rózsza szerelme. Hogyan tölthetnék akár csak egyetlen éjszakát is e szerelemtől távol?

BÚBOS BANKA Tudod-e, miért mosolygott rá a királylány a dervisre?

FÜLEMÜLE Nem tudom.

A Búbos banka a Galambhoz szól

BÚBOS BANKA Mesélj.

GALAMB Volt egyszer egy királynak egy lánya, szép, mint a holdvilág. Aki ránézett, nem tudta nem szeretni. Akár az álomtól csukódott le félig szemhéja, akár valami szelíd mámortól ez a szempár mindenkiben szenvedélyt ébresztett, Csillagó ajka láttán feltékenység aszalta a legtisztább fényű rubint is. És a cukor, há ismeri e saáj ízet, megolvad szégyenében.

Egy dervis jelenik meg. Mikor meglátja a királylányt. mozdulni se bír többé. Maga a dervis szólal meg

DERVIS A végzet akaratából egy szegény dervis pillantotta meg ezt a káprázatos holdat, és heves szenvedély ragadta el. A szegény embernél volt egy kis kerek cipó. A cipó kiesett kezéből.

A királylány egy másodpercre megáll a derzis előtt, rá-mosolyog és így szól

KIRÁLYLÁNY A királynő pedig, mikor elhaladt a dervis mellett, ramosolygott. És már el is tűnt, akár a tűzláng. *(Eltűnik)*

DERVIS E mosoly láttán a dervis a porba zuhant. Nem volt több nyugta se nappal, se éjjel. A szerelem, melyet a királynő gyűjtött benne, kifosztotta lelkét. *(A földre zuhan és jajveszékkel)* Hát soha nem követi már nappal ezt az éjszakát? Kihuny az ég lámpása? "Tetőtől talpig elborít a vér. Uram, mit jelez hát ez az éjszaka, amely olyan hosszú és olyan fekete, mint az ő haja? És ebben a véget nem érő éjszakában fel-perzsel szerelmem örülete. Hová lett az életem, hogy megtöltsem fájdalmam leírásával? Hová lett a türelmem? Hová a józan eszem? Hol a szerencsém, ha nem váltja valóra a vágyam? Hol a kezem, hadd szórjam fejemre az út porát! Hol a lábam, hogy meg-erlje az utat kedvesem házához? Hol a szemem, hogy arcát még egyszer láthassam? Hová lett a nappal, hogy akkor is sírhassak, jajonghassak? Mi ez a szerelem, mi ez a kín, mi ez az egész?"

Ebben a pillanatban megjelenik a királynő, és a dervist szólítja

KIRÁLYLÁNY Psszt!

A dervis nem áll fel azonnal

Te, aki alszol... Erre... Emeld fel a fejed...

A dervis felemeli a fejét, meglátja a királynőt, és reszketve borul a földre

DERVIS Hercegnő...

KIRÁLYLÁNY Menj el innen. Hallgass rám.

DERVIS Nem bírok. Ne kergess el.

KIRÁLYLÁNY Az embereim megelégteltek látványodat. Le akarják vágni a fejed.

DERVIS Azon a napon, mikor beléd szerettem, elvágтам magam az élettől. Ha kívánod, az életem fel-áldozom érted. Nélküled nincs rokonom, nincs barátom és nincs türelmem. Úgy adtam el az egész világot, akár az életemet. Nyisd meg előttem ajtód.

KIRÁLYLÁNY A lélegzeted hideg. Ne álmodozz többé arról, hogy a szíved tedd fel a játékban. Foglalkozz inkább a szemfedőddel. Te nem tudsz szerelmet ébreszteni. Menj el innen.

DERVIS Minden éjjel az életemet teszem föl az utca végén. Te vagy a napfény, én vagyok az árnyék. Hogyan is létezhetnék nélküled?

KIRÁLYLÁNY De hiszen kettőnk között semmi nem lehet. Semmi. Hidd el, ha mondom. Akkor hát jobb, ha elmégy.

DERVIS Semmi?

KIRÁLYLÁNY Semmi. Mentsd a fejed és tűnj el.

DERVIS Válaszolj legalább egyetlen kérdésre.

KIRÁLYLÁNY Mi legyen az?

DERVIS Mikor először találkoztunk, rám mosolyogtál-e?

KIRÁLYLÁNY Igen.

DERVIS Miért?

KIRÁLYLÁNY Mikor megláttalak, megéreztem, hogy nevetségessé fogod tenni magad. Így hát rád mosolyogtam. De nem szerelemből mosolyogtam, hanem szánalomból. Isten veled, te ostoba. *(Eltűnik)*

A dervis összeomolva hever tovább a földön. A Búbos banka, a Fülemléhez címelve szavait, hozzáteszi

BÜBOS BANKA A rózsza nem mosolyog. Valahányszor eljön a tavasz, a rózsza újra meg újra kineveti a Fülemlét. Válassz olyan szerelmet, amely örökké él.

Ebben a pillanatban a Bagoly huhogása hallatszik. A Búbos banka így szól hozzá

Nos, Bagoly, te vajon miféle kifogással hozakodsz elő? BAGOLY Még hogy én? Ó, én rejtőzködve élek, egy düledező házban. Romok közt születtem, ott érzem jól magam. Százával találtam lakott helyeket; van, ahol a zürzavar uralkodik, van, ahol a gyűlölet. Aki

békében akar élni, költözzön a romok közé.

BÜBOS BANKA Csakhogy te azért gubbasztasz a sivár romok közt, mert ott kincsek rejlenek.

BAGOLY Kincsek? Nos, igen, nem tagadom. Csak a romok teremnek kincseket. Én pedig szeretem az aranyat. Nem indulhatok hát a Simorg nyomába. En csak kettőt szeretek: a kincseimet és a romjaimat.

Hirtelen két tolvaj bukkan fel

I. TOLVAJ Na mi van?

II. TOLVAJ Félelemszagot érzek.

I. TOLVAJ Én is. Éjszaka sajátos szaga van ,a félelemnek.

II. TOLVAJ Két férfi közeledik az úton.

I. TOLVAJ És közeledik a félelemszag is.

II. TOLVAJ Egyre erősebb lesz.

Valóban két férfi közeledik a hegyi úton. Mikor a tolvajok érnek, azok elébük ugranak

I. TOLVAJ Állj! Ide a pénzt és minden értéket!

I. UTAS Engedjete tovább, semmim sincsen.

A két tolvaj megszagolja az első utast, és továbbengedik úgy, hogy még át se kutadják

II. TOLVAJ Eriggy.

Megkérdezik a második utast

Hát te?

II. UTAS Nekem sincsen semmim.

I. TOLVAJ Semmid?

II. UTAS Ha mondom.

I. TOLVAJ Pedig hát félelemszagod van. Hadd tapogassalak végig. *(Végigtapogatja a férfi testét, de nem talál semmit)*

II. UTAS Ha mondom, hogy nincs semmim. Engedjete tovább, úgy, mint a barátomat.

II. TOLVAJ Vetközz le!

II. UTAS Mit beszélsz?

II. TOLVAJ De gyorsan!

Az utas a fenyegetés hatására vetközni, kezd. A tolvajok brutálisan segítenek neki. Még mindig nyoma sem látszik érték tárgyának

II. UTAS No látjátok, hogy nincs semmim! Én megmondtam! Kár volt összetépni a ruhám!

I. TOLVAJ De hát akkor honnan ez a félelemszag?

II. UTAS Félelemszag? Az meg micsoda?

II. TOLVAJ Meg kell tudnunk a választ, mielőtt továbbmegy! Te félsz! Ha nincs semmid, miért félnél? II.

UTAS Én nem félek! Én csak...

Hirtelen nagyon hangos, hosszú szellentés hallatszik. A két tolvaj ránéz az utas fenekére

I. TOLVAJ Hát oda dugtad?

Aranypénztekercset húznak elő az utas fenekéből. A Búbos banka elveszi az aranypénzeket, és a Bagoly felé dobja őket e szavakkal

BÜBOS BANKA Az arany olyan, akár a sánta számár. Csak súlya van, értéke semmi. Menj és temetkezz vissza a romjaid közé.

Az I. Utas így szól a Bagolyhoz

I. UTAS Egy napon két pénzt kerestem. Az egyiket az egyik kezembe tettem, a másikat a másikba. Ha mindkettőt ugyanabba a kézbe fogom, nem hunytam volna le a szemem egész éjjel.

A Búbos banka a madarakhoz fordul

BÜBOS BANKA Még mindig haboztok? A madarak nem válaszolnak

Egyszer egy ember elutazott Perzsiába. Mire hazatért, elvesztette mindenét, pénzét, erejét, sőt. még a fél szemét is. Az ajka kiszáradt. Barátai megkérdezték: "De hát mi történt veled?" És ő így válaszolt: „Utam véletlenül egy ház előtt vitt el. Az ajtó nyitva állt. Odabenn embereket láttam, akik egy szót sem szóltak. Tiszta lények voltak. Kezükből üveg, félve zavaros borral. Egyebet nem tudok, csak annyit, hogy odalett mindenem." Barátai ekkor azt kérdezték: „No de mit csináltak? Mit mondtak neked?" Az ember pedig így felelt: „Mindössze csak annyit mondtak: Lépj be."

Ámuló csend, fogadja ezt az elbeszélést. Majd az egyik madár megkérdi

M Á R Mit jelentsen ez a történet?

BÚBOS BANKA Mindössze csak annyit mondtak: Lépj be."

GÉM De hát mondd meg nekünk: miért kell elhagynunk megszokott életünket?

I. EGZOTIKUS MADÁR Miért kívánczunk ilyen szörnyűséges útra?

GÉM Honnan merítsünk erőt?

BÚBOS BANKA Ó, becsvágy nélküli madarak!

A madarak meghökölnek hangja erejétől. elhallgatnak és figyelnek

Zárjátok el csőrötöket. Ne képzeljétek többé magatokat se hangyának, se koldusnak. Nyeljétek le a ki-fogásokat. A szerelem a nehéz feladatokat szereti. Ne habozzatok, szakadjatok el a gyermekkortól, mozdítsátok lábatokat, verdessetek szárnyaitokkal! Ha mindenkinek el kell égnie, hát mi is felégetjük magunkat! (A szárnyra kelő raj élére áll és így szól) Indulás.

A madarak felsorakoznak mögötte. Valamennyien szárny-ra kelnek és elröpülnek

A SIVATAGBAN

Egy ideig némán, lassan szállnak. Majd így szól hozzánk a Búbos banka

BÚBOS BANKA Először egy hosszú, perzselő sivatagon kellett átkelnünk. Megállás nélkül fújt a szél. Néha jajgatás tört fel a földről; máskor mélységes volt a csend.

A madarak repülés közben kérdéseket tesznek fel

GÉM Miért ilyen kopár az út?

I. EGZOTIKUS MADÁR Hogyan jutunk majd ételhez és italhoz?

VERÉB Melegem van, fáj a szemem.

GALAMB Mondd el, mi vár ránk holnap és mi azután.

KÉTSZÍNŰ MADÁR Meséld el, milyen a Simorg udvara.

SÓLYOM Hogy kell ott viselkednünk? Magyarázd el, ha tudod.

1. EGZOTIKUS MADÁR Elvakít a szél. Nem látom, hová repít a szárnyam.

Az egyik madár lemarad és így szól

BŰNÖS MADÁR Nem bírom tovább. Vétkeim elborítanak.

A Búbos banka a segítségére siet

BÚBOS BANKA Csak repülj tovább, ne csüggedj el!

BŰNÖS MADÁR Bűneim oly súlyosak, hogy lerántanak a földre.

BÚBOS BANKA Előre! Tovább!

BŰNÖS MADÁR Nem bírom! Lezuhanok! Nyomorult teremtmény vagyok!

A Búbos banka kényszeríti, hogy tovább szálljon. Ekkor a Veréb így szól a Búbos bankához

VERÉB Feladom én is. Érzem, hogy fel kell adnom.

BÚBOS BANKA De miért?

VERÉB Miért? Még kérde, miért? Hát nem megmondtam neked, hogy elpuhult és állhatatlan természet vagyok? Csak szokkellek egyik ágról a másikra. Ma kéjenc vagyok, holnap remete. Hiszen tudod, hogy bennem nem lehet megbízni.

BÚBOS BANKA Az ilyesmi mindenkivel megesik. Repülj és tisztítsd meg szíved a rozsdától.

VERÉB Az is megesik, hogy berügek.

BÚBOS BANKA Hát aztán?

VERÉB Máskor meg csak vizet bírok inni. Hogy miért van ez így, nem tudom.

BÚBOS BANKA Es mit iszol macl itt. a sivatagban?

És művel a meghökkent madár nem felel, a Búbos banka teszi hozzá

Talán a véredet.

Egy másik madár zuhan le a földre és így szól

KÉTTLELKŰ MADÁR Nem bírok továbbmenni.

BÚBOS BANKA Miért, ó, madár.

KÉTTLELKŰ MADÁR Mert önön ellenségem vagyok. Hát nem látod? Velem van a tolvaj, aki nem engedhet tovább. Nem ismerem őt, de itt van bennem. Érzem. Ha tovább merészkelem, rám támad és megöl.

A kétlelkű madár elhallgat. A Búbos banka szelíd szóval mond neki mesét

BÚBOS BANKA Ismertem egyszer egy öreg sírásót. Megkérdeztem tőle: „Te, aki egész életedben sírokat vájtál a földbe, éltél-e meg valami csodát? - „Bizony, felelt a sírásó, bizony megéltem. Hetven éve ásom a sírgödörket, de még oha nem fordult elő, hogy valamelyikbe a vágyaimat is eltemettem volna."

A Kétlelkű madár elgondolkodik. A világtítás elhalványul

GALAMB úgy nézem, leszáll az ég.

BÚBOS BANKA Akkor álljunk meg itt északára.

Leereszkednek, miközben éjszaka lesz. Hirtelen egy Denevér száll közjük, és megkérdezi

DENEVÉR Hát ti mit csináltok itt?

GALAMB Pihenünk.

DENEVÉR És ugyan miért? Én talán pihenek"

GALAMB Elfáradtunk.

DENEVÉR Van valami híretek a napról?

GÉM Tegnap este óta semmi, Denevér.

DENEVÉR Akkor keljetek fel és forduljatok vissza! Gyorsan! Nagy veszélyben vagytok! Rajta, keljetek hát!

A madarakat nyugttalanság fogja el

GALAMB Miféle veszély? Miről beszélsz?

DENEVÉR Mozduljatok végre. Tudom, mit beszélek! Olyan régóta nem láttam már a napot! Hosszú évek óta repülök, egyre csak sötétben. Annyit repültem, hogy elhagytam a szárnyam, lefoszott a tollam. és arra gondoltam: talán túlrepültem a napon.

VERÉB Eszedet vette a góg. Egyszerűen eltévedtél.

DENEVÉR Eltévedtem? En? Addig kerestem a napot a sötétben, míg olyan messzire 'szálltam, hogy a másik oldalára kerültem.

GALAMB Félrebeszél. Azt mondd, úgy hajszoltad a napot, hogy szárnyadat is, tollaidat is elvesztetted. De hiszen a sötétben még az utat se láthatad; akkor hogy juthattál volna a végére? Ha a hangya a kút fenekén marad, hogyan érhetné el a holdat?

DENEVÉR Ha aludni akartok, csak aludjatok. Engem vár az éjszaka. Megyek és a sötétben tovább érdeklődöm a nap után. (Felrepül és eltűnik)

A madarak egy percig szunyókálnak. Néhány madár megijed és elmenekül. A Búbos banka így szól a kö-zönséghez

BÜBOS BANKA Kezdetben száz- és százezernyi volt a madár. Annyi madár kelt útra, hogy betöltötték a világot. De sokan leálltak már az út elején. Mások titkon, éjszaka szöktek el.

Az éjszaka kivilágosodik. A fény felerősödik A maradék reggelenként ismét útra kelt.

A madarak ébrednek, megrázzák tollaikat és felszáll-nak

Egy napon az ég magasából mozdulatlan kis foltot láttak a sivatagban. Ahogy közeledtek felé, látták, hogy egy remete az.

Elrepülnek a remete fölött. A Búbos banka kétszer is megszólítja

Hóha!
REMETE Hóha! BÜBOS
BANKA Hóha!
REMETE Hóha!

A madarak leereszkednek a remete köré. A remetének hosszú szakállja van. A Búbos banka megkérdezi

BÜBOS BANKA Te mindig itt vagy?
REMETE Mindig.
BÜBOS BANKA És mondd csak: már megtaláltad a választ?
REMETE Miféle választ?
BÜBOS BANKA A kérdésre, amelyet feltettél magad-nak.
REMETE Nem. Nem találtam meg. GÉM
De hát hogy szól az a kérdés? VERÉB
Igen, igen, hogy szól a kérdés? REMETE
Igazán tudni akarjátok?

A madarak a maguk nyelvén nagyon határozott igenlő választ adnak

REMETE Hát akkor jól figyeljétek! A madarak elhallgatnak

Azt hiszem, meglehetősen becsületes ember voltam. Volt feleségem, több gyermekem. De egy napon heves vágy fogott el, hogy padlizsánt egyek. Se nappal, se éjjel nem csitult az étvágy. És ugyanakkor arra gondoltam, ugyanakkor valami azt súgta: ha padlizsánt eszem, balszerencse ér. Nagy, borzalmas bal-szerencse. Próbáltam másra gondolni. A munkámra. A családomra. Narancsra. Birkákra. De hiába, a padlizsán mindig visszatért. A padlizsán . . .

Egy pillanatra elhallgat. A madarak óvakodnak bármit is kérdezni tőle

Végül aztán, ahogy magatok is tejtitek, a vágyam legyőzött. Anyám szerzett padlizsánt, el is készítetd-e igen jóízűen, és én hozzáláttam. De alig fogyasztottam el egyetlen padlizsán felét, kopogtattak ajtómon. Egy ember lépett be, és lerakta a földre a fiam fejét. A fiamnak fejét vették.

Mélységes csend

És akkor elhatároztam: hátralevő életem arra szánom, hogy kiderítsem, mi az összefüggés az elfogyasztott padlizsán és fiam levágott feje között. Mindent, mindent a világon odahagytam, kiköltöztem sivatagba, és azóta keresem a választ erre a kérdésre
GÉM És nem tudtál meg semmit?
REMETE Semmit.

II. EGZOTIKUS MADÁR És addig is, hogyan élsz itt a sivatagban?

REMETE Láthatjátok: gondolkodom.

Egy percre elhallgat. Elég durva fésű-bel fésüli hosszú szakállát. Egyszer csak a Galamb nevetni kezd. A remete meglepődve néz rá és megkérdi

Miért nevétsz?

GALAMB Azért, mert tudom, miért.

REMETE Mit miért?

GALAMB Miért nem találtad meg a választ.

REMETE Nos, miért nem találtam meg a választ?

GALAMB Mert nem foglalkozol a kérdéssel.

REMETE Én? Hiszen mással sem foglalkozom! GALAMB

Tévedés! Te csakis a szakálladdal foglalkozol.

A remete, aki addig a szakállát fésülte, azonnal abba-hagyja és így szól

REMETE Igazad van. Belátom, hogy igazad van. Ó, milyen nagyon igazad! Hallgass ide. Egy napon, ami-kor már hónapok óta, talán egy év óta éltem itt, egy-szer csak látok a földön valamit, valami csillogót. Egy csillogó követ. Felemeltem. Nézzétek, itt van. Csillámkö. *(Megmutatja a kis követ, amelyet tükörként használ, mikor a szakállát fésüli)* Mikor megnéztem magam ebben a csillámköben, akkor láttam, micsoda pompás szakállam nőtt. Nosza, kerestem egy darab fát, megfaragtam fésűnek, és elkezdtem ápolni a szakállam! Fésültem, babusgattam! *(Ahogy beszél, egyre ingerültebb lesz, egyre dühösebb önmagára)* És nektek van igazatok! Azóta csak a szakállammal foglalkoztam! Annak előtte csak a padlizsánon járt az eszem, és miután elvonultam a sivatagba, csak a szakállammal foglalkoztam! Egész életemet a szakállamnak szenteltem! *(Feláll, tépni kezdi szakállát, és szerte-szét hajigálja a szőrszálakat)* De most vége! Majd meglátjátok! Kitépem ezt a nyomorult szakállt! Ezt az átkozott szakállt! Kitépem! Elhajítom! Hadd sodorja a szél! Nemsokára nem lesz szakállam! Egy csepp se! Egyetlen szőrszál se marad belőle!

Ebben a pillanatban a Galamb ismét nevetni kezd. A remete meghökkenve hagyja abba tevékenységét, ránéz és megkérdi

Most mit nevétsz?

GALAMB Hogy mit nevétek? Azt, hogy még most is csak a szakálladdal foglalkozol!

Valamennyi madár nevetésben tör ki. Magára hagyják a remetét, aki tanácstalanul áll szakállja roncsai között. A Búbos banka így szól hozzájuk

BÜBOS BANKA Gyerünk hát, gyors szárnyú madarak. Erősítsétek meg szíveteket, és induljunk, mert ime, most kél a szerencse szele. Lusta és kíváncsi madarak, indulás!

Ismét felemelkednek a sivatag fölé és repülnek

GALAMB Ha eljutunk a Simorg elébe, mit kérjünk tőle?

BÜBOS BANKA Kérd azt, amit a legjobban kívánsz.

GALAMB Az én leghőbb kívánságom az, hogy lássam őt.

BÜBOS BANKA Úgy hát ne kérj tőle semmit.

GÉM És mondd csak: miféle ajándékokat viszünk neki?

BÜBOS' BANKA Olyat vigyél a Simorg földjére, ami ott nem terem.

GÉM övé a tudás, övé minden titok.

BÜBOS BANKA Akkor vidd el neki a szenvedélyed és a fájdalomad.

SÓLYOM Oda nézz!

VERÉB Hová?

BÜBOS BANKA Nem egy veréb menetel ott?

Egy madár jelenik meg, aki lassú léptekkel halad át a sivatagon. A madarak leereszkednek köréje

GALAMB Hát te honnan jössz?
VERÉB Egyedül vagy?
SÓLYOM Miért nem használod a szárnyadat?

A madár nem áll meg, úgy válaszol

GYALOGOS MADÁR Fogadalmat tettem, *hogy* gyalog kelek át a sivatagon. Csak a lábam használom. A Simorghoz készültem...

VERÉB És láttad őt?

GYALOGOS MADÁR ... ezért hát gyalog indultam út-nak, és átkeltem a sivatagon.

II. EGZOTIKUS MADÁR Sokat szenvedhettél.

GYALOGOS MADÁR Tizennégy éve menetelek.

I. EGZOTIKUS MADÁR És végére értél a sivatagnak?

GYALOGOS MADÁR Igen.

I. EGZOTIKUS MADÁR Még messze van?

GYALOGOS MADÁR Gyalog mentem, nem tudom ki-számítani.

SÓLYOM És láttad a Simorgot?

GÉM Milyen ő?

GYALOGOS MADÁR A Simorg? Nem. Nem láttam a Simorgot. Mikor a sivatag végére értem, azt mondtam magamnak: íme a birodalom, ahová imádságom minden hevével vágyódtam. Fogadalmamat beváltottam. Elhatároztam, hogy visszafordulok.

GÉM Lemondtál róla, hogy meglásd a Simorgot?

GYALOGOS MADÁR Elértem a tőkélynek azt a fokát, ameddig eljuthatok. Magasabbra törni fölösleges.

GÉM Es visszafelé is gyalog mégy?

GYALOGOS MADÁR Mindig csak gyalog. Nem szeg-hetem meg a fogadalmam. Jó utat. *(Kimegy)*

A madarak ismét szárnyra kelnek. Viharba kerülnek. Egyre gyengébbek, már-már haldokolnak.

GÉM Nézzetek le, a szárnyatok alá. Mennyi holttettem! Mennyi kalandos madár!

GALAMB A halál tudta, hol várjon rájuk.

II. EGZOTIKUS MADÁR Minél tovább jutok, annál jobban félek a haláltól.

I. EGZOTIKUS MADÁR Érzem, hogy a következő akadálnál oda az életem.

BÜBOS BANKA Hát nem tudod, hogy az élet, akár hosszú, akár rövid, csak néhány lélegzetből áll? Aki születik, az meg is hal. A föld alá kerül, és szétszórja a szél. Te se vagy több, mint egy vízcsepp, földdel összegyűrva.

Ekkor egy öregember bukkan fel a sivatagból és fel-kiált

ÖREGEMBER Ugyan mit tudsz te a halálról? *(A madarak csodálkozását látva hozzáteszi)* Nem volt még ember, se ifjú, se vén, aki úgy tudott volna beszélni a halálról, ahogy illik.

VERÉB Honnan tudod? Ki vagy te?

ÖREGEMBER Én itt élek a sivatag mélyén. Mindenestül odahagytam a világot. Amikor jönnek a vakmerő utazók, azt mondom nekik: adjatok nekem, amitek van. Ott, ahová mentek, ügysem lesz rá szükség. *(Megpróbálja megragadni a tiltakozó madarakat)*

GALAMB Itt kell meghalunk?

ÖREGEMBER Ha tovább akartok jutni, valamitől meg kell válnotok. O, láttam én meghalni a Főnixet. *(Távozni akar)*

A madarak utolérik, megragadják

GALAMB A Főnixet?

VERÉB Te láttad a Főnixet?

I. EGZOTIKUS MADÁR A Főnix létezik?

II. EGZOTIKUS MADÁR A Főnix halandó?

ÖREGEMBER Bizony láttam őt. Csodálatos madár. A csőre különösen hosszú és kemény, és lyukak járják át, mint a fuvolat. Minden egyes lyuknak megvan a maga hangja, és minden egyes hang külön titkot őriz. Amikor a Főnix a csőren játszik, a madarakat és a halakat izgalom fogja el. A legvadabb vadállat is elcsitul. A Főnix mintegy ezer évig él, és pontosan

ismeri halála óráját. Mikor ez a perc eljön, lomb-halmazt gyűjt maga köré, és tiszta szíve legmélyéből fájdalmas panaszkiáltásokat hallat. *(E szavak közben nagy fekete fátylat terít ki maga elé a földre)* E halálos színjátékra összegyűlik minden madár. és példája nyomán mind felkészülnek a halálra.

Csend. A szereplők egymás után lerakják a nagy fekete fátyolba madárjegyeiket. Amikor végeztek, az öregember folytatja a beszédet

Amikor a Főnixben már csak egy leheletnyi az élet, szárnyával verdesve megrázza tollait. Ebből a mozgásból tűz gerjed. Ettől a tüztől lánggra lobban a lomb. És nemsokára parázssá lesz minden: erdő és madár. Parázssá, azután meg hamuvá. De midőn már csak egyetlen kis szikra látszik, a meleg hamu közepén megjelenik egy új kis Főnix.

Az ezt követő csendben a madarak mind lassan égneek emelik szemüket, mintegy követendő az új Főnix fel-szárnyaló útját. Ezután az öregember összegyűjti a madarak maradványait a nagy fekete fátyolban, és el-tűnik a sivatagban e szavakkal

Egész életem során a szél útját mértem. Ha ez az élet kiszáll belőlem és rám láltok, temesetek el, ahová tetszik, és jó estét. *(Eltűnik)*

Az egyik madár hirtelen felegyenesedik. A Sólyom az

SÓLYOM Nézzétek!

Mind körülveszik, nyakukat nyújtogatva

VERÉB Mit látsz?

SÓLYOM Ott a távolban! Egy nagy hegy! Még a völgy kapuja is látszik! Látjátok?

II. EGZOTIKUS MADÁR Nem! Én nem látok semmit!

SÓLYOM Dehogynem! Egyenesen előttünk!

VERÉB Ó, igen! Én már látom!

GÉM Én is! Amott!

SÓLYOM 'Megerkezünk! Végére értünk a sivatagnak!

BÜBOS BANKA Csak lassan, madarak! Nyugalom. Ne csapjátok be magatokat. Még élem érkeztünk meg. Az útnak még nincsen vége.

GALAMB Mit beszélsz?

BÜBOS BANKA A sivatag csak az előcsarnok.

GALAMB És a sok seb a testünkön?

BÜBOS BANKA Ha megsérültél, ne mondd el senki-nek. Az igazi fájdalom csak mást kezdődik.

VERÉB Én megyek. Elindulok visszafelé.

BÜBOS BANKA Még egy madár se jutott vissza élve a sivatag peremére.

GÉM Nem mehetünk tovább! És nem fordulhatunk vissza!

BÜBOS BANKA Űzzétek ki a félelmet szívetekből. Hallgassatok rám. Hét völgyön kell átkelnünk, egy-más után. Minden völgy titkot rejt, amelyet ki kell derítenünk. Senki nem tért még vissza azok közül, akik e hét völgyön átkeltek. Így' hát nem tudhatom, valójában mi vár bennünket a túlparton.

GÉM A völgyek nevét ismered-e? I BÜBOS

BANKA Az első a Keresés Völgye.

Mozdulatlanul állnak. Zeneszó

A HÉT VÖLGY

Mikor a zene elcsitul, a Búbos banka így szól

BÜBOS BANKA Lépjünk be. Keressünk. Sok türelem kell a türelmesnek.

Egy férfi jelenik meg, aki énekel, és közben csökönyösen földet szital egy rostán. A madarak egy pillanatig kíváncsian nézik, majd a Galamb megkérdézi

GALAMB Te mit keresel?

SZITÁS FÉRFI Az utamat keresem.

GALAMB És azt reméled, hogy ha így keresed, meg-talárod?
SZITÁS FÉRFI Ha egy napon valahol meg akarom találni, akkor mindenütt keresnem kell. *(Továbbkeresve, továbbénekelve eltávolodik)*

BÚBOS BANKA A legtöbben itt állnak meg. Mi az életünket és az értelmünket tettük kockára, hogy meg-értsük egyetlen atom tökélyét.

GÉM Rohannunk kell tovább, mint az örülteknek, és csak tébolyunkba kapaszkodhatunk.

BÚBOS' BANKA Hatoljunk be a második völgybe.

Egy önmaga körül forgó golyó jelenik meg. A golyót egy fakalapácsos ember hajtja. Mögötte egy másik ember jön, aki önmaga körül pörögve hegedül. Ugyan-olyan ritmusban forog, mint a golyó. A Súlyom így szól a második emberhez

SÓLYOM Miért forogsz önmagad körül?

I. EGZOTIKUS MADÁR Miért nézed ezt a golyót?

A játékos válaszol

JÁTÉKOS Mert a golyó is mozog, akárcsak ő. A golyó is eltévedt, akárcsak ő. Se feje, se lába egyiküknek se. A golyó ismeri az embert, az ember ismeri a golyót. Megértik egymás szavát. De a golyó boldogabb, mint az ember.

II. EGZOTIKUS MADÁR Miért?

JÁTÉKOS Mert időnként megérintem a kalapáccsossal.

GÉM Mit jelentsen ez a rejtvény?

JÁTÉKOS Az ember olyan, mint a golyó, de több fájdalmat érez amannál. A golyó az ütésekben egyesül a kalapáccsal. De ő maga nem férhet hozzá ahhoz, akit szeret, és az ütések a szívében érzi.

A két ember kimegy. A madarak döbbsen állnak. A Búbos banka megpróbál segíteni nekik

BÚBOS BANKA Ebben a völgyben mindenkinek alá kell merülnie a Szerelemben. El kell hogy vessítse fejét és lábait.

A madarak először fejüket, majd karjukat kezdik rázni

SÓLYOM Én nem ismerem a szerelmet. Félek a szerelemtől. A szerelem fájdalomra éhes, és a szív vérét szomjazza. Saját nyakába mélyíti a fűrészt, saját testét szúrja át.

VERÉB Én f élek.

Ekkor a Gém a megrettent Verébhez fordul

GÉM Gyermekem, a szerelem játéka nélkülözhetetlen a bölcsességhez. A szerelem megöl, de minden perc-ben beléd ömleszti erejét. Ne nézz magadra megvetéssel, mert semmi nem magasztosabb náladnál. Akár-mit tettek az angyalok - téteztörtént.

A Gém magával ragadja a Verebet a többi madár mozgásába. A mozgás egyre lázasabb lesz. Önmaguk körül forognak, majd végül kimerülten roskadnak a földre

BÚBOS BANKA És most pihenjünk. A Szerelem Völgye mögöttünk van.

A kimerült madarak lefekszenek és elalusznak. Első-nek a Súlyom ébred fel

SÓLYOM Miért aludtunk el? Mi történt?

Sorban felébred a többi madár is

Ki küldte ránk ezt a különös dermedtséget?

GÉM Szólj, Búbos banka, mi történt, mialatt aludtunk?

BÚBOS BANKA Az első völgyben keresni kell. A másodikban felperzsel a szerelem. Most a Tudás Völgyébe érkeztünk.

GÉM De miért altattak el bennünket?

BÚBOS BANKA Hogy figyelmeztessenek: maradj éber! A szédület útján haladsz. Még nem akadt két ember, aki az út hosszában egyetértett volna. Mindenki saját léptei ütemére halad.

Mind éberek, izgatottak lesznek

SÓLYOM Örködjünk mindnyájan. Akárki jár erre éjszaka, kiáltunk rá: "Állj, ki vagy?" Ne aludjunk. Vigyázzunk a szívünkre, mert a környéken tolvajok ólálkodnak.

Hirtelen zokogás hallatszik. Egy síró férfi jelenik meg, aki valamit kiszed a szeméből.

GALAMB Mit szedsz ki a szemedből?

SÍRÓ FÉRFI A könnyeimet. Egyiket a másik után.

GALAMB És megőrzöd őket?

SÍRÓ FÉRFI Természetesen. Nem látod, hogy megkövesednek? Csillogó drágakő lesz belőlük. *(Két uja között felmutat egy könnycseppet)*

A Galamb lenyűgözve nézi

Egész gyűjteményem van belőlük. Mutassam meg? sam meg?

GALAMB Nagyon kérek!

SÍRÓ FÉRFI Valamennyi könnyem itt van. Nézzed csak.

Melyik tetszik a legjobban?

GALAMB Mind csodálatos.

SÍRÓ FÉRFI Akarsz egyet? Válassz. Tetszik ez? Fogd.

Igazán könnyen jutok újabbakhoz.

A Búbos banka ekkor energikusan szól a Galambhoz

BÚBOS BANKA Rajta, Galamb! Indulj tovább! GALAMB

Még csak egy pillanat! Láttad, milyen gyönyörűek ezek a kövek?

BÚBOS BANKA Gyere. Semmi nem állíthat meg. Ami

megállít, a bálványod lesz.

A Galamb fájdalmasan szakad el a kövektől. Csatlakozik a többi madárhoz. Belépnek a negyedik völgybe

BÚBOS BANKA A negyedik völgyben hideg szél fúj. Ez a szél egy pillanat alatt hatalmas területeket korbácsol fel. A hét tenger nem több pocsolyánál. A hét bolygó nem több, mint egy szikla. A hét ég csak holttetem, és néhány jégcszilánk a hét pokol. A hangyába pedig, anélkül, hogy az okát bárki is sejtene, száz elefánt ereje költözik.

VERÉB Miféle völgy ez?

BÚBOS BANKA Nem olyan könnyű átjutni rajta, mint hinnéd. Ha megállsz, kővé dermedsz és meghalsz. És ha tovább mégy, az idők végezetéig elkísér egy kiáltás!

Mind fülüket hegyezik. Távoli kiáltás hallatszik

Tovább! Előre!

Két férfi jelenik meg. Egyiküknél homokkal borított deszka. A másik szólal meg

ASZTROLÓGUS Nem láttatok-e még soha, madarak, asztrológust, aki homokkal borított falemezt tart maga előtt? Erre rajzolja a csillagokat és a bolygókat, az eget, a földet, a zodiákust. Innen olvassa ki a jó és a rossz előjeleket. Ebből következtet a születés és a halál házára. Aztán egyik sarkánál fogva megragadja a falemezt, és kiönti a homokot.

A homok a földre ömlik

GÉM Én nem látom értelmét életemnek, hiszen mindaz, amit mondtam, mindaz, amit tettem, a semmivel egyenlő. SÓLYOM A kezemben nincs egyéb, csak a szél.

I. EGZOTIKUS MADÁR Mindaz, ami volt, mindaz, ami

lesz, akár jó, akár rossz, atom csupán. Mit számít. tovább élnek-e a fajok. vagy kihalnak? Világok ezrei foszlottak porrá - olyan furcsa lenne-e hát. ha el-tűnik az a világ is, amelyben mi élünk?

BÚBOS BANKA Utunk során eljutottunk odáig, ahol már nincsen semmi. Eljutottunk a Semmi Völgyébe. De vigyázzatok, még a semminek is van titka.

A Búbos banka egy mozdulatára a madarak figyelme ismét a két asztrológusra terelődik

ASZTROLÓGUS Hallgass rám. Még ha szemed láttára egy egész világot is a szívéig perzselne a tűz, te akkor is csak álmodtál. Még ha mindent a semmibe hullana is, a haltól a holdig, egy kút mélyén akkor is rábukkannának egy sánta hangya egyik lábára. És minden kezdődhetne előlről. Még ha a két világ hirtelen megsemmisülne, akkor sem tagadhatnánk, hogy egyetlen szem a föld homokjából megmaradt. Ha nem marad semmilyen nyoma se embernek, se szellemnek: te akkor is figyelj az esőcsepp titkára.

Egy pillanatnyi csend után a Búbos banka válassz!

BÚBOS BANKA Előre. Nincs nagyobb veszély, mint a mozdulatlanág. 0, tapasztalt utasok, a cél előtt fog-tok elpusztulni.

A madarak ismét elindulnak

SÓLYOM Nézzétek!

A deszkán különféle viasztárgyak jelennek meg: egy pálmafa, egy skorpió és egy ember. A két asztrológus rendezgeti őket

Egy pálmafa, egy skorpió és egy ember.

Az asztrológus sorban rájuk mutat, mintha valamit kérdezne tőlük. A madarak megpróbálják kitalálni

VERÉB Mi a különbség a három között?

Az asztrológus helyeslően bólint, majd más madarakra mutat

I. EGZOTIKUS MADÁR Én nem tudom.

II. EGZOTIKUS MADÁR Én sem.

GÉM Én már értem. Épp az ellenkezője az igaz. *(Addig gyúrja a viasztárgyakat, míg egyetlen golyó nem lesz belőlük)* Figyeld meg a viasz titkát. Hiába látsz sok tárgyat: valójában csak kevés van. Sőt: nincs több, mint egyetlenegy. Ez itt az Egység Völgye.

SÓLYOM És a skorpió eltűnt.

BÚBOS BANKA A skorpió? Ott van benned, jól el-rejtve. Azt hihetnénk, hogy alszik. De ha csak az ujjad hegyével megérinted, száz sárkány ereje költözik belé. És teljes erejével beléd mar, még a sír pora alatt is.

Ebben a pillanatban ismét megjelenik az egyszer máz látott rabszolga, az, akit az altatópor egy éjszaka egy királylány mellé varázsolt. Zavaros szemmel, kábultan bolyong erre

SÓLYOM Ugye, már láttunk téged?

RABSZOLGA Igen, láttatok. Akkor láttatok, amikor még éltem. Egy éjszakát töltöttem egy királylánynál, akinek tőkélyével semmi sem mérközhét. Láttam őt és nem láttam. Megérintettem és nem érintettem meg. Nincs a világon semmi csodálatosabb. mint az a dolog, amely se nem világos, se nem sötét.

GÉM Egyszerre nappal és éjszaka, és se nem nappal¹ se nem éjszaka.

II. EGZOTIKUS MADÁR Hol vagyunk?

BÚBOS BANKA Midőn az utas behatol a hatodik völgybe, eltűnik ő is és a föld is, amelyen jár. És az utast elkábítja a tanácstalanság. Mit számít itt a: értelem? Ott maradt az ajtó küszöbén, mint a vakon született gyermek. A Kábulat Völgyében járunk.

GALAMB Van-e mien völy ezután?

BÚBOS BANKA Van, de azt leírni lehetetlenség.

SÓLYOM Nem látok semmit.

I. EGZOTIKUS MADÁR Nem hallók semmit.

GÉM Félelem dermeszt. A Halál Völgye ez?

BÚBOS BANKA Elkínzott madarak, figyeljétek rám. Ez az utolsó lépés a legnehezebb. Az élőlényt féltő gonddal táplálják. Nagyra nő. Aztán jön a halál és mindent eltöröl. Az élőlényből az út pora lesz. De éppen ekkor tud meg ezernyi titkot, melyekről addig sejtelmé sem volt.

GALAMB De miféle titkokat? És mire jó megismerni őket?

VERÉB Minek ez a halálos erőfeszítés?

BÚBOS BANKA Figyeljétek.

Egy ember gyertyát hoz be. Egy 'másik lepkéket hoz. Az első így beszél

ÁRNYJÁTÉKOS Egy napon összegyűltek a pillangók, mert emésztette őket a vágy, hogy egyesüljenek a gyertyával. Egy önkéntes vállalkozó elrepült a távoli kastélyig. És az ablakok mögött megpillantotta egy gyertya fényét. Visszatért és elmondta, mit látott. De a bölcs pillangó, aki a gyűlésen elnökölt, azt felelte, hogy ettől aligha lesznek okosabbak.

A madarak nagy figyelemmel hallgatnak. Az árnyjátékos segédje mozgatja a pillangókat

A második pillangó már közelebb ment a gyertyához. Szárnyaival megérintette a lángot, és a gyertya győzött. A pillangó megperzselte szárnyakkal tért vissza és beszámolt útjáról. De a bölcs pillangó így szólt hozzá: „A te magyarázatod se sokkal megbízhatóbb.” Ekkor egy harmadik pillangó emelkedett fel, szerelemtől mámorosan. Elrugaskodott hátsó lábáról, és hevesen a lángra vetette magát. Tagjai vörösek lettek, mint a tűz. Azonosult a lánggal. Ekkor a bölcs pillangó - aki messziről nézte a jelenetet - így szólt a többiekhez: „Megtudta, amit tudni kívánt. De nem érti meg más, csak ő, és ezzel kész.”

A két ember elvonul. A madarak egy pillanatig hallgatnak, majd körülnéznek, és a Sólyom megkérdezi a Búbos bankát

SÓLYOM De hát elevenek vagyunk-e vagy holtak? Hol van a Simorg? Mutasd meg nekünk, hiszen ime, át-keltünk a völgyeken!

BÚBOS BANKA A völgyeken? Miféle völgyeken?

GALAMB A hét völgyön, amelyen át kellett kelniük.

BÚBOS BANKA Semmin nem keltetek át, madarak. A hét völgy nem volt más, csak titok, rejtelmes álom. Kusza fejétek látomása. Nézzétek. Még mindig ugyan-ott vagyunk, ahol voltunk.

A madarak egy pillanatig mozdulatlanul állnak. A Búbos bank elörelép és a közönséghez beszél

A madarak lehajtották fejüket, és szívük vérbe borult. Volt, aki ott, a helyszínen meghalt. A többiek indultak tovább.

A madarak mozdulatlanul maradnak, mialatt a Búbos banka folytatja

Utaztak hosszú éveken át, ' és csaknem mind oda-vesztek. elemésztette őket a Szomjúság, csonttá aszalta a nap, szétszaggatták a vadállatok. Voltak, akik meg-álltak, mert az út tüneményeibe belekábultak. Mások elfelejtették kutatásuk célját és eltévedtek. Csak alig néhányan értek a célhoz, ' összetörten, megvénülve, szétronsolt testtel.

A SIMORG

Ebben a pillanatban egy Kamarás jelenik meg és azt kérdezi

KAMARÁS Honnan jöttök, madarak?

BÜBOS BANKA Messziról jövőnk.

KAMARÁS És mi célból?

VERÉB Hogy lássuk királyunkat, a Simorgot.

KAMARÁS Mit kezdjen ő ilyen tehetetlen földcsomó vad,
mint ti vagytok? Menjetez innen!

GÉM Megtettük a hosszú utat. Ennyi fáradság és gyöt
relem után a király nem tagadhat meg bennünket!

KAMARÁS Zavarodott teremtmények, mi mást tudtol
kínálni, mint sirámaidokat! Forduljatok vissza! SÓLYOM
Az úton a halál les ránk.

KAMARÁS Az életetek semmi a világmindenséghez ké pest.
Ezernyi, élőlényeggel teli világ a király kapuja előtt nem
több, mint egy hangya! Menjetez innen

GALAMB Ne taszíts ki bennünket! Hová menjünk?

I. EGZOTIKUS MADÁR Égünk a szerelemtől a ki rály
iránt!

VERÉB Nyiss nekünk kaput, kamarás!

GÉM Hadd lássuk őt!

II. EGZOTIKUS MADÁR Ne taszíts ki bennünket!

GALAMB Irgalom!

KAMARÁS Távozzatok! (Becsukja a kaput és eltávozik
magukra hagyván a madarakat)

BÜBOS BANKA Még a Búbos banka is elcsüggedt
Bocsássatok meg nekem, madarak, vakon és balgái
rántottalak benneteket ebbe a hosszú útba. Az é: hibám,
hogy itt állunk, holtfáradtan, eltévelyedve Csalatkoztam.
Akárcsak ti, én is egy ábrándkép áldo zata lettem.

*Ebben a pillanatban ismét feltűnik a Kamarás. Szem ügyre
veszi a madarak nyomorúságos állapotát, és így szól
hozzájuk*

KAMARÁS Még mindig itt vagytok?

*A madarak nem, válaszolnak. A Kamarás, kezében bo-
tokkal, odalép hozzájuk és így szól*

Elvezetlek a Simorg színe elé. Gyertek.

*A madarak összeszedik végső erejüket, felállnak, ki-ki
megragad egy botot. Követik a Kamarás mozdulatait. Végül
a Búbos banka így szól*

BÜBOS BANKA És a kapu kitarult előttük. Aztán kitarult
további száz függöny. Vakító fény tündökölt. Végre
megláthatták a Simorgot, és azt látták, hogy a Simorg
nem más, mint ők maguk - és ők maguk a Simorg.
Ahogy a Simorgot nézték, láthatták, hogy a Simorg
valóban ők. És mikor önmagukra pillantottak, látták,
hogy ők maguk a Simorg. Valójában egyazon lényt
formáztak mindnyájan. Soha még senki a világon nem
hallott ilyet_

*A madarak lassan mozdulatlaná dermedtek a Simorg -
saját maguk jelentésétől*

Mivel semmit nem, értettek az egészből, anélkül, hogy
megszólaltak volna, kérdőre vonták a Simorgot. Arra
kérték, árulja el nekik a nagy titkot. És akkor a Simorg
így szólt hozzájuk, anélkül, hogy ő is meg-szóltalt volna:
„Az én királyi felségem napja tükör. Aki magát ebben a
tükörben látja, az saját lelkét és saját testét látja benne.
önmagát látja teljes valójában. Ha harmincan vagy
negyvenen lennétek, harminc vagy negyven madarat
látnátok ebben a tükörben.” És ekkor a madarak
örökkön örökre bele-olvadtak a Simorgba. Az árnyék
egybevegült a nappal, és ennyi az egész. Az út nyitva
marad, de nin-csen többé sem vezető, sem utas.

Vége